

Borba

Maribor, 5. januarja 1934 Leto III.

Posamezna številka Din 1.50 • Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.— za inozemstvo Din 10.— • Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ulica 26 • Telefon 29-70 • Poštni čekovni račun 10.502 • Izhaja vsak petek • Oglasi po tarifi.

Štev. 1

Nasi smotri

„Borba“

je edini tednik v Sloveniji, ki služi obenem dvema ciljema in dvema tendencama: nacionalni poglobitvi in socialni aktivnosti. S tem se je naš list postavil v vrsto tistih modernih idej, ki jim je brezpogojno zagaratirana bodočnost. Časi »čistega« narodnjakarstva s socialno-reakcionarnimi zamisliki so pri kraju. »Naprednost« je samo še fraza, če nimajo tisti, ki se z njo bahajo, tudi socialnega čuta in železne volje ustvariti človekuposamezniku in občestvu tudi nov red socialne pravičnosti. Kakor pa je pri koncu era napitničarjev, »čistih« nacionalistov, prav tako ni več prostora v novi družbi za razredno-borbeni marksizem. Nacionalisti se bodo morali navesti socialnih misli, v razkroju se nahajajoči marksisti bodo pa morali priti le do prepričanja, da je njih internacionalizem utopijski, čisto navaden fantom, za katerim begajo le lačni idealisti, ne pa obenem njih hujšakaški prvaki, ki izpričujejo v zadnjem času svojo internacionalnost na ta način, da beže z defraudiranim denarjem strokovnih organizacij preko meja, kjer se res najdejo v »internacionalnem« objemu . . .

»Borba« se bori smelo in brezkompromisno proti jalovim samonacionalizmom in njih socialno-reakcionarnim podvigom, obenem pa preganja marksistični mrčes, v kolikor se je zaredil za tapetami našega narodnega stanovanja. Ta dvojna borba pa je težavna stvar, ker list nima na razpolago nikakih posebnih virov in podpor. Kapitalisti nas gledajo po strani, ker upravičeno bičamo njihove pojme o nacionalnosti in nacionalnemu delovanju, stoječ na stališču, da »bogastvo poraja obveznosti napram celokupnosti«, marksisti nas pa itak sovražijo in psujejo po krivem za »fašiste« in bogvekal. V resnici smo le za nepotvorjeno nacionalno-socialno miselnost, za poštenost v javnem življenju, za boj proti vsem nemoralnim pojavom korupcije in podobnih stvari. Če torej v naši javnosti še ni izumrl nacionalni čut, obenem pa živa potreba po glasilu z novimi idejami bodočnosti, potem smo prepričani, da bo vsakdor rad naročil naš list ter istega priporočal tudi med znanici in prijatelji. Z zvišano naklado lista se bo eventualno lahko zvišal obseg lista, rastla pa bo tudi njegova borbenost proti vsem, ki se upirajo iz kakršnikoli razlogov močni, nacionalno konsolidirani, socialno-napredni epohi jugoslovanskega naroda. Izhajajoč iz ideologije šestojanuarskega manifesta Nl. Vel. kralja, bo »Borba« najmanj toliko storila za poglobitev nacionalnega gibanja, kakor drugi podobni listi, ki pa razun plitve frazeologije o »narodu« in »narodnosti« ne vedo nič konkretnega povedati o tem, kako naj se zgrade temeljni boljše narodne bodočnosti.

»Edinost«, glasilo Jugoslovanske narodne stranke, ki izhaja v Ljubljani, javlja v svoji zadnji številki, da mora radi materialnih težkoč za krajšo dobo prenehati z izhajanjem.

Božič revežev. Za letošnje božične praznike je angleški kralj pogostil 700 londonskih revežev. Pogoščeni so bili z jedjo in pijačo, nato pa še posebej obdarovani.

Naše „manjšine“

O narodnih manjšinah v Jugoslaviji Avstrija in Madžarska iznašata v svetovno časopisje vedno jadikovanje o krivicah, ki se jim pri nas gode. Zatekali so se prejšnje čase vedno k nemškemu časopisju v rajhu, danes pa so tam uvideli Nemci prišli do prepričanja, da so bili največkrat mistificirani in so zato pričeli nekoliko opuščati jerimijado nekaterih prenapetežev. Le tu pa tam se še posreči vtihotapiti v kak znanstveni nemški list posebno v Berlinu nepravilna poročanja o zaslužjenih »Nemcih« pri nas. To pa zato, ker so v rajhu ljudje tudi iz znanstvenih krogov, ki naših razmer najmanje ne poznajo in črpajo svoje vire le iz arhivov bivšega avstrijskega notranjega ministrstva, do katerih jim avstrijski Nemci še vedno radi odpirajo vrata. Zato so se ti pač zatekli k avstrijskemu časopisju, ki še vedno živi v starih časih. Posebno »Reichpost« in »Grazer Tagblatt« še večkrat povdarjata nemštvo bivše Spodnje Štajerske in objokujeta svoje zaslužjene brate.

Kdor pa pozna razmere pri nas tudi izpred vojne, mu je prav dobro znano, kako je z nemško narodno manjšino na bivšem Spodnjem Štajerskem. Uradna avstrijska statistika je pri ljudskem številu leta 1910. našela na vsem Spodnjem Štajerskem vključno s ponemčenimi mesti Maribor, Ptuj, Celje, Slovenjgradec, Ormož, Brežice itd. 391.440 Slovencev in le 66.998 Nemcev. Da takratno ljudsko število ni bilo izvršeno v prid Slovencev, ni potreba posebej povdarjati. V vseh mestih na Spodnjem Štajerskem so gospodarili priseljeni Nemci, ki so na podlagi posebnih privilegijev in s podporami vseh mogočih nemško-nacionalnih obrambnih društev ustanavljali v teh mestih svoja podjetja. Pri teh ljudeh so dobili mesta Slovenci, toda pod pogojem, da so povsod javno priznavali, da so Nemci in niso smeli nikdar in nikjer govoriti v svojem materinskem jeziku. Svoje otroke so vzgajali v strogo nemško-nacionalnem duhu in jih pošiljali edinole v nemške šole, ponajveč »šulferajnske«. Iz teh ljudi so potem vzgajali janičarje in ti danes največ jadikujejo. Ali pa se

ti zaslepljenci morejo prištevati narodnim manjšinam? Izgleda, da tega vprašanja druge države, posebno Francija, Anglija in Amerika niso poznale, ko so vnašale v mirovne pogodbe klavzule o narodnih manjšinah. Te države so sicer svoje državljane tudi asimilirale, toda na popolnoma drugačen način. One niso zahtevale od svojih državljanov, da se odpovedo svoji narodnosti in jim nikdar niso na tak način vsiljevale tujih šol. Pustile so jim šole in cerkev. Asimilacijo pa so izvršile na ta način, da so vsakega državljana prepričale o svoji avtoriteti ne z nasiljem, ampak z državljansko-zavestjo. Avstrija pa je vršila asimilacijo slovanskih narodov na brutalen način. Dasi popolnoma uverjena, da je bil v Avstriji večji odstotek Slovanov kakor Nemcev, je vodila vso svojo politiko v nemško-nacionalnem duhu. V popolnoma slovanske kraje je nastavljala nemško-nacionalno uradništvo. Pospesjevala in podpirala je v popolnoma slovanskih krajih nemško obrt in trgovino. Ustanavljala je nemške šole s samo nemškim učnim jezikom in niti ni dopustila v največ krajih, da bi se v šolah poučevalo po njihovih pojmih »drugi« deželni jezik, ki je bil slovanski in ki v resnici ni bil drugi, ampak prvi deželni jezik, saj ga je govorilo nad 80% prebivalstva. Tak je bil položaj na Spodnjem Štajerskem.

In danes si domišljajjo vsi ti zapeljanci, da se smejo tudi oni prištevati narodnim manjšinam. Ne ovira jih pri tem niti dejstvo, da ne znajo niti slovenskega (prav za prav materinega) jezika, niti vsiljenega jim nemškega in govore neko mešanico in tako tudi pišejo. Mirovne pogodbe prav gotovo nimajo v mislih takih ljudi, ko govore o narodnih manjšinah. Pa tudi ti zapeljanci sami to javno priznavajo, saj nimajo nikdar poguma, da bi javno izpovedali, da so Nemci, ker vedo, da bi se jim takoj dokazalo, da varajo nas in same sebe. Nasprotno se vedno izvijajo na ta način, da trde, da so sicer Slovenci, da pa so morali obiskovati nemške šole in da zato ne morejo govoriti slovensko. Tako pa nastopajo samo pred oblastmi. Doma in jav-

no pa nastopajo arogantno in psujejo še danes zavednega Slovence samo če vedo, da so v položaju, ko jih oblast ne more doseči. Ti ljudje tudi iznašajo največ jeremijad v tuji tisk o zatiranju Nemcev v Jugoslaviji.

Pri nas narodne manjšine spoštujemo in jim pustimo njih jezik v šoli, v cerkvi in javno, dovoljujemo jim njih kulturni razvoj v polni meri. Toda vse to samo narodni manjšini, torej Nemcem, ne pa po kvarjencem in zaslepljencem. Mi se ne bomo posluževati metod bivše Avstrije, da bi spreobračali Nemce v Slovence. Od njih zahtevamo samo, da so lojalni državljani. Ne zamerimo tudi starejšim nemško vzgojenim sodržavljanom, ker vemo, da prav za prav niso oni krivi, če ne obvladajo svojega materinskega jezika. Zamerimo pa onim, ki še danes posili vzgajajo svoje otroke v strogo nemškem duhu, jih včasih posili hočejo vrniti v manjšinsko šolo čeprav vedo, da ne spadajo tja in kažejo odkrito sovražstvo do naše države in narodnega jezika. Zamerimo zato tudi gotovim nemškim društvom pri nas, da sprejemajo med svoje člane take ljudi, o katerih vedo, da so pristni Slovenci, pa jih hočejo imeti med svojimi vrstami samo zato, da bi svoje število nepravilno povečali. To so avstrijske metode in tega trpeti ne moremo in ne bomo.

S pristnimi Nemci želimo mirnega sožitja in priznavanje državne avtoritete in odkrito priznamo, da je poštenih Nemcev sicer nekaj med nami, žal pa premalo, ker še celo oni — tako izgleda — stojijo pod vplivom prenapetih renegatov. Ti pa niso narodna manjšina in tem ljudem ne moremo in ne bomo priznali kakih posebnih pravic! Oni so naši sodržavljanji brez vsakih posebnih privilegijev, če pa so mnenja, da se jim pri nas godi krivica, ko ne smejo zabavljati o državi, jim je prosta pot, da gredo tja, kamor jih vleče srce. Pravic narodnih manjšin pa ne dobe, ker nimajo do njih pravice.

Zato naj prenehajo z govoričenjem: »Mi narodna manjšina.«

Proč z lopovi!

Ljubljanski »Prelom« je objavil pričujoči članek, ki ga radi aktualnosti ponatiskujemo. — Uredništvo.

Pred svetovno vojno je še bilo dokaj poštenosti. Zlate dukate so posojali med štirimi očmi — brez potrdil, brez menic in intabulacij. Ako je kdor deloval za narod in njegovo korist, je deloval iz navdušenja in do skrajnih mej pošteno. Bogastva so se zbirala s težkim in poštenim delom skozi dolga leta. Kdor je občutil, da bije iskreno domoljubno srce v njegovih prsah, ni nikdar mislil na to, da bi na podlagi svojega domoljubja mogel ali moral doseči kako materialno korist.

Toda danes? Na vsakem koraku naletiš na l o p o v š č i n o. V našem dnevnem časopisju čitamo nešteto krat, kako je kak revizor, davčni uradnik, ali kdo drugi, ki ima priložnost upravljanja z državnim premoženjem, oškodoval državo za toliko ip toliko stotisočev ali milijonov dinarjev. Tatvina se ugotovi, krivca od-

stranijo, ako se ne zna braniti in zadeva utone v pozabljenje. Za velike vsote gre do taki tipi — ako že mora biti — lahkega srca v ječo, po prestani kazni pa uživajo sadove svojega »težkega in napornega« dela . . .

Po svetovni vojni so prišli na dan razni v o j n i b o g a t a š i — kot gobe po dežju. Čez noč so mnogi postali bogati na čudežen način. Kako in zakaj — ostane večno v tajnosti.

Dandanes ne dajo nikomur niti pare brez menice, dobrih žirantov in intabulacije. Ako nekdo služi narodu, služi največkrat samo dotlej, da si pridobi bogastvo; nato pa — o narod, dobra molzna kravica, prodan boš drugemu gospodarju! Skrajni čas je, da se naša resnična ljudska sila prebudi iz spanja ter zahteva obračun od tistih, ki so pridobili premoženje na nepošten način. Kajti vsakdo, kdor krade državni denar, ta krade krvavi znoj svojemu narodu. Takim zlikov-

cem ni treba priznati ter jih obsojati na ječo — temveč kot največje zločince kratkomalo postreliti.

Za vsako državno paro — življenje!

Za vsak zločin v škodo države — strel.

Za vsako nepošteno delo, korupcijo, tatvino, goljufijo, poneverbo — krogeljo v glavo. In nekega dne bi doživeli, da bi se vsak ogibal tavine kot kuge, vsakdo bi delal pošteno, udano in pravilno.

Ako bi stroga, toda pravična komisija, ki bi imela neomejevano pravico in proste roke, prišla pri pregledu izvora bogastva raznih povojnih bogatašev do zaključka, da je bilo bogastvo pridobljeno na nepošten način — tedaj naj bi tiste ljudi enostavno pobesila, a njihovo premoženje zaplenila v korist državne blagajne.

Tedaj bi vsakdo trepetal — ker bi ga bilo strah smrti!

Kdor je šolan, naj ima svojo službo, ki odgovarja njegovi izobrazbi in sposobnosti. Kdor pa nima kvalifikacije — proč z njim! Dogodilo bi se čudo, da bi bilo naenkrat morda celo premalo sposobnih,

nezaposlenost duševnih delavcev bi padla na minimum — vsak šolan, toda pošten in sposoben človek bi imel svojo službo.

Vsakogar na svoje mesto!

Narod molči in trpi. Toda nekega dne bo zahteval račun! Zato še ni prepozno.

Naša Jugoslavija je še močna in stabilna. Zato bo nekega dne prišel črni petek za vse tiste, ki so kradli, goljufali in nasilno odvzemali ljudstvu.

Integralni klerikalizem

Mariborska »Nedelja« se je v eni zadnjih številkih pričela razburjati, ker nekateri slovenski časopisi zadnje čase tako napadajo papeža. Med drugim pravi tudi sledeče:

»Najprej poglejte, kateri so ti listi, ki pišejo zoper papeža, v čigavih rokah so, v kak namen jih sploh izdajajo! — Videli boste sledeče: to so listi, ki so last brezvercev, prostozidarjev (!!!). Oni hočejo škodovati Cerkvi, če se je treba izmisliti še tako laž...«

Mariborska »Nedelja« s tem demantira tudi dejstva, ki jih službeno potrjujejo iz Vatikana in ki so vedno bila v veliko škodo našemu jugoslovanskemu narodu. V isti sapi pa proglašajo vse naše časopise, ki ne trobi v rog rimske cerkve za brezversko in prostozidarsko. Vsak umen človek se bo taki trditvi seveda smejal in se postavil na stališče, da je prav tako veren (ali pa še bolj!) lahko tudi vsakdo, ki ni zgolj kimavec in neomajen pristaš papeške nezmožljivosti. — Prav pa je, da ob tej priliki opozorimo še na nekaj! Naše klerikalno časopisje večkrat našteva zasluge, ki si jih je pridobila pri nas katoliška cerkev. Sicer bi lahko te zasluge naštevali tako, da bi nazadnje ostalo samo nekaj ničel. Pa pustimo to! Želeli bi samo, da bi isto časopisje večkrat opozorilo na zasluge do katoliške cerkve, katerih smo predvsem Slovenci bogati. Sešteje se naj ene ogromne vsote, ki so romale v Rim, Afriko in še kam in to v časih, ko so naši ljudje gladovali in prezebali in ko so našim klerikalcem bili ljubši črni bratci ob Kongu. Res, to je najtemeljitejša izjava naše katoliške integralnosti! In menda tudi edinstveno pri nas Slovencih!

Ni še dolgo od tega, ko je naše klerikalno časopisje hujskalo vernike, da proti katoliški cerkvi v naši državi velika nevarnost. Mi bi to povsem obrnili in rekli, da proti nam vsem sta nevarnost iz Rima. Nismo sovražniki vere in nobene veroizpovedi, smo in moramo pa biti sovražniki klerikalizma, pa bil to katerekoli vrste in bomo zato vedno in povsod pobijali politiko, ki hoče s pomočjo vere uničevati naš nacionalizem in cepiti edinstvo jugoslovanskega naroda.

Nam, katoliškim Jugoslovonom, katolicizem ni prav nič koristil v preteklosti in nam ne koristi ni danes. Niti v obrambi od imperializma katoliške Italije, ko na našem ozemlju v Primorski, Istri in Goriski molijo italijanski katoliški duhovniki, pred katerimi se je moralo umakniti naše narodno svečeništvo. Kot verni sinovi jugoslovanskega naroda ne moremo in ne bomo soglašati s politiko papeškega Rima, ki s svojim italijanskim duhovništvom pomaga uničevati fašizmu najelementarnejše narodne, cerkvene in kulturne pravice katolikov Slovencev in Hrvatov. In ker vemo, da bi se prav s to pomočjo hotelo enako delovati tudi preko meja, da bi postali Slovenci, Hrvati in Srbi znova italijanski galeoti.

Smo katoliki, vendar ne zaverovani v papeški Rim. Bomo še zanaprej pobijali rimsko infamno politiko, ki hoče uničiti našo državo. Glede na zadnje dogodke, ko se je katoliška cerkev očitno postavila v nasprotje z našimi interesi, pa še tembolj.

Pazili bomo, da nam prav sedaj v teh kritičnih dneh, ki jih preživlja naš narod in ves svet, ne sede za vrat — črna internacionala.

Konstatacija »Nedelje« pa, da so vsi oni, ki ne soglašajo s klerikalizmom — brezverci, odklanjamo tembolj, ker vemo, da niso naši klerikalci merodajni, dati izjave o vernosti tega ali onega Jugoslavana!

Kmalu po žalostnem dogodku v Marseilu je pričelo svetovno časopisje pri-
našati vesti, da se pripravljajo francosko-italijansko zblizanje. Vesti so se z ene strani potrjevale, z druge zopet zaničale, Zaujete dni pa je pričelo pravcato ugibanje: Laval gre, ali ne gre v Rim? Odgovori so bili istotako nejasni. Ena vest je pobijala drugo. Pred kratkim smo čitali: Laval ne gre v Rim, ker Italija ne sprejme pogojev Francije. Jugoslovani, ki nimamo posebnega zaupanja v Italijo, smo se nekoliko odahnili. Včeraj pa je bila objavljena kratka vest: Laval odpotuje v Rim. Za tolažbo je naše časopisje pač dostavilo, da je Italija sprejela osnovne zahteve Francije. Na žalost pa nam nikdo ne pove, kakšne so te osnovne zahteve. Čitamo veliko o francoskih kolonijah in o garanciji neodvisnosti Avstrije, prav malo pa vemo, kako je sprejela Italija francoske pogoje glede Jugoslavije. Zato Jugoslovani upravičeno dvomimo v iskrenost teh pogajanj, kar se tiče odnošajev med nami in Italijo.

Postopanje italijanskih oblasti z našim narodom na italijanskem teritoriju nikakor ni tako, da bi mogli verovati v iskreno voljo italijanskih državnikov, da imajo resno voljo do mirnega sožitja z nami kot sosedno državo. V sedanjih vesteh o rimskih pogajanjih pronicajo bolj in bolj vesti, da želi Italija z nami sporazum in sicer tako, da bi se mi odrekli svoji narodni manjšini v Italiji, na drugi strani pa dopustili čim večjo invazijo italijanske industrije in trgovine. Od Italije pa bi zato dobili samo nekaj zdravic in obljub. Tudi v rimskih pogajanjih opazamo, da so obveznosti Francije precejšnje, četudi ne morda vse na njen račun, medtem, ko tudi Italija ne daje Franciji sko-

ro nikakih fiksnih obveznosti, ampak tudi tam je nekaj obljub, na drugi strani pa še vedno pogleduje z enim očesom na Nemčijo in igra za kulisami vodilno vlogo pri ustanovitvi srednjeevropskega bloka Italija-Madžarska-Avstrija-Poljska in evenauejno Nemčija proti bloku Francija-Mala antanta in Balkanska zveza.

V zgodovini smo se učili, da Italija v zadnjih letih ni nikdar igrala poštene odkrite zunanje politike, temveč je imela navadno v žepu več prijateljskih pogodb, izbrabila pa je v slučaju potrebe vedno tisto, ki je bila samo njej v prid. (Trozveza Avstrija - Italija - Nemčija!) Po končani svetovni vojni Italija še ni dokazala, da se je teh svojih metod odvadila. Kaže pa nasprotno tudi sedaj, da išče vedno samo lastno korist in pri tem gleda, kako bi drugo stran izkoristila. Zato se upravičeno bojimo, da bo tudi rimska pogajanja imela žalosten zaključek in da bo bolela glava marsikaterega državnika, ki veruje v italijansko zvestobo.

Mi vemo, da Mussolini radi neugodnega notranjega položaja v Italiji, ko ne more močič zadovoljiti več samo s paradami, temveč mora vedeti in videti, da mno žice sedaj zahtevajo veliko več resnega, ne more operirati več s svojimi govori in tankih in pri mlačvi s par snopi naveličane žita, ki ga lastnoročno meče v ulatnico. Mussolini mora sedaj svojemu narodu pokazati, da ima tudi zunanjepolitične uspehe. Treba mu je pokazati, da ima še prijateljev ali pa vsaj take, ki še nekaj dajo na italijansko prijateljstvo. Pri tem ga najbolj skrbi vprašanje Avstrije, ker prav dobro ve, da je treba z vsemogočimi sredstvi preprečiti zedinjenje z Nemčijo, kajti pruski vojak na

Brennerju prav gotovo ne bi bil všeč. Zato je poskušal nekoliko časa Mussolini za hrbotom Francije skleniti prijateljski pakt z Nemčijo, kar pa se mu ni posrečilo, ker Nemčija ni hotela zapustiti svojih narodnih bratov v Avstriji. Najbolj pereče pa je za Italijo vprašanje denarja. Mussolini pri vsej svoji moči ne more dobiti več sredstev, da bi zamašil praznino v državnih tresorjih, narodu ne more več ničesar vzeti, ker mu je že vse pobral, vse druge finančne transakcije, ki jih je poskušal, pa so se izkazale kot neizvedljive. Denarja pa rabi Mussolini še vedno. Dobiti ga pač nikjer ne more in zato je bilo potrebno pričeti poskusiti pri Franciji, o kateri je znano, da ima dovolj denarja in Mussolini računa, da bo s te strani svoje prazne blagajne vsaj za nekaj časa napolnil. Zato se je popolnoma odvrnil od Nemčije, ker je vedel, da bi na tej strani sicer mogoče lahko sklenil prav dobro kupčijo, toda brez denarja.

Iskreno pa najbrže ni mislil niti pri poskusu pogodbe z Nemčijo, niti pri sedanjih pogodbah s Francijo. Mi želimo sicer iskrenega sporazuma z vsakomur in se tudi veselimo vsakega sporazuma, ki ga sklenejo drugi z namenom, da prihranijo narodom težke žrtve. Smo pa skeptični glede prijateljskih pogodb, ki bi se sklenile na ta način, da bi bili plačniki aktni prijateljstev mali, komaj osvobojeni narodi.

Zato tudi rimska pogajanja spremljamo sicer s simpatijami, obenem pa z iskreno željo, da se nam ne predloži račun francosko-italijanskega prijateljstva v plačilo, ker ga bomo morali odkloniti!

Revizionizem in terorizem

sta dva povsem različna, nesorodna pojma, ki nimata prav nič skupnega. Če bi to dejal pošten človek in če bi to izrekel nekdo, ki se ni skliceval na svojo poštenost v Društvu narodov, bi se mu to še lahko verjelo. Ko pa trde to ljudje, kojih življenjski cilji so intrige, nepoštenost, aristokracija radi udobja, potem seveda postane vsakomur in vsem jasno, da je vse to in še marsikaj drugega absurd.

Zanimivo je, da so ljudje, ki danes žele oziroma zahtevajo revizionizem prav isti, ki so vse do leta 1914. in pravzaprav do leta 1918 delili narodom bivše dvojne monarhije milost. Eden je bil bivši admiral, drugi general, tretji »von und zu«, četrti grof ali princ itd. So to ljudje, ki niso imeli in nimajo nikakoršnih zaslug za narod, niti za državo, kot predstavnik tega naroda. Živeti se jim hoče na račun drugih in to če le mogoče na čim važnejši in razkošnejši način.

Čudno je pri vsej stvari le to, da Italija, ki je rodila toliko poštenih mož kot so Cavour in Mazzini, podpira ta revizionizem, ki nima nikake stvarne podlage, niti rezona. Mađarska (mislimo vedno samo oficijelno Mađarsko), ki toliko vpije in išče pravice, baš ta Mađarska misli, da smo vsi ostali ljudje, čeprav Balkanci, sami tepci ali kaj. Zgodovina, knjige, dejanja in stvarnost so še danes prične nečuvne politike nesrečne in danes užaljene Mađarske. Da so ljudje, ki žele revizionizem, resda duševno zaostali in zgolj k slabemu nagnjeni tipi, dokazuje že to, da so pozabili, kakšne Mađare (in event. tudi Avstrijce) so imeli pod svojim valpetskimi bičem.

Pri nas ga ni štirinajstletnega srednješolca, ki bi ne vedel, kaj so to kronski Mađari, ki so na prošnjo z enokronskim kolkom dobili mađarsko državljanstvo, stoletno pristnost in če je bilo potrebno, tudi mađarsko transfuzijo krvi, da je bolj držalo.

Hvalabogu, da se danes Hunov in Atilo ne bojimo. Da ostane kar pri g. Mussoliniju. Mož ima

namreč čudne pojme, morda bi kdo rekel, celo zmešane. Podpira revizionizem, ozirom naperjen proti nam, v isti sapi pa zahteva, da se mi odrečemo enkrat za vselej Koroški in Primorski. Tega menda še mi sami nismo vedeli, da je kdo izmed nas javno, recimo v Društvu narodov, zahteval kakšno revizijo v gornjem zmislu. Ne, zdrsnilo je g. Mussoliniju priznanje, da je to naša zemlja in da

živi na njej naš narod in da imamo eventualno res pravico do nje. Najlepša hvala! Po vsej pravici bi torej mi bili oni, ki bi smeli izgovarjati besedo revizija. Lahko jo izgovorimo, mirno, odkrito in pošteno, brez političnih atentatov, špijonaže in umorov, kajti, kdor je pošten, tega ne potrebuje, le oni, ki dvomi sam vase, ki se ni rodil in ki ne bo umrl v poštenju, le ta mori in zahrbtno ubija. Le eno prosimo, da bi sv. oče dal blagoslova predvsem tem, da jih Bog izpreobrne v približno poštene in znosne ljudi.

Kam gre Poljska?

Pri razpravi o marseillskem atentatu pred Društvom narodov je slovenska država Poljska zavzela stališče, ki je izvalo precejšnje negodovanje po vsem slovenskem svetu. Predsednik Poljske je izjavil pred visokim forumom, da gleda Poljska na obtožbo Mađarov radi umora našega blagopokojnega kralja povsem nevtralnno. Toda za kulisami pri diplomatskih pogovih, ki so se tikali obsodbe Mađarske, se je Poljska z vsemi silami trudila, da bi obsodba Mađarov bila čim milejša.

One, ki so zadnja leta pazljivo zasledovali politično »evolucijo« Poljske, tako postopanje ne iznenaduje. Stari maršal Pilsudsky, ki si je pridobil mnogo zaslug za osvobodjenje Poljske, je nasilnim potom odstranil z državne uprave vse znamenitejšje politike in se naslonil na skupino najših ljudi, ki so brez političnih izkustev.

Pod vladno takih ljudi je država krenila v prvotne poti, ki jo je vodila k zavidnim uspehom. Poleg vseh junaštev svojih legij, se mora Poljska zahvaliti za svoje osvobodjenje in ujedinenje prvenstveno zaveznikom, ki so v Versaillu v polni meri zahtevali za poljski narod svobodo in samoupravo. Takoj za tem, ko je leta 1920 močna ofenziva rdeče vojske pretela uničiti komaj izvojevano samostojnost, je bila zopet Francija, ki je prihitela Poljski na pomoč. Pod vodstvom francoskih generalov so poljski legionarji zaustavili napad rdečih čet pred Varšavo in jih prisilili k umiku.

Že prve dni po osvobojenju je Poljska izzivala neprestane konflikte s sosedom slovenske krvi — Češkoslovaško. Odnos

šaji med Varšavo in Prago še do danes niso prijateljski, prisrčni.

Dokler je še trajala napetost odnosov do Nemčije, ki je predstavljala stalno nevarnost za svetovni mir, se je Poljska še oklepala svojih dotedanjih zaveznikov in zaščitnikov. Toda od trenutka, ko so odnosi med Poljsko in Nemčijo postali prijateljski, se je poljska politika takoj obrnila proti dotakratnim prijateljem. Pa ne samo to. Prešla je v tabor onih, ki si žele revizije mirovni pogodbe. To je storila država, ki se ima za svoj obstoj zahvaliti prav tem mirovnim pogodbam!

Tendenca poljskega revizionizma se prav posebno očituje, od kar vodi poljsko zunanjo politiko polkovnik Beck, nekdanji generalštabni kapetan avstro-ogrske vojske. Ta mladi in ambiciozni državnik je pripadal svoječasno oni skupini mlajših oficirjev, iz katerih je izšlo nekoliko ljudi z velikimi političnimi ambicijami in ki še sedaj po 16. letih niso pozabili političnih metod habsburške monarhije. Spomnimo se samo g. Gömbösa, sedanjega mađarskega prvaka in pa g. polkovnika Adama, šefa avstrijskega presbiraža. Lahko bi navedli še več imen, katere veže poleg osebnega prijateljstva tudi prijateljstvo skupnih političnih mahinacij. In te mahinacije so naperjene v prvi vrsti proti slovenskim narodom: Češkoslovaški, Jugoslaviji in Rusiji.

V teku zgodovine je poljski narod že nekočkrat moral trpeti posledice grehov svojih gospodarjev. Posebno onih, ki so se tikali antislovenske politike. Mar vsi ti nauki niso bili zadostni? (Nar. odbrana.)

Zobni kamen zlo je in gorje
s Kalodontom le ohraniš si zobe!

SARGOV KALODONT
PROTI ZOBNEMU KAMNU

Akcija: svoji k svojim! in naše gasilstvo

Gasilstvo je v naši državi brezdvomno najbolj človekoljubna ustanova, ki vsakomur, brez razlike narodnosti, vere in rase pomaga v različnih elementarnih nezgodah in prav posebno požarnih nesrečah. Tisoči in tisoči morajo biti gasilstvu hvaležni, da je rešilo njihovo premoženje pred uničenjem požara in jih s tem obvarovalo pred skrajno bedo, v katero bi padli v breme občini ali zasebni dobroti. Težke milijone narodnega premoženja je rešilo gasilstvo in s tem izvršilo izredno važno delo za državo, ki za svoj uspešen razvoj in svojo moč nujno potrebuje vsak dinar narodnega premoženja. V tej smeri je delovanje našega gasilstva povsem neoporečno.

V nacionalnem oziru pa pri našem gasilstvu še ni vse v redu. Pred nastankom naše države, je bilo gasilstvo v nekaterih naših trgih in mestih steber nemškutarstva. V tem pogledu se je pozneje spremenilo in je k izboljšanju mnogo doprinesel zakon o ustroju gasilstva. Vkljub temu ponekod v našem gasilstvu še vedno obstajajo razmere, ki duhu zakona o ustroju gasilstva ne odgovarjajo in niso v skladu z nacionalnim čutenjem našega naroda. To so ostanki stare miselnosti in le na ta način si je mogoče tolmačiti dejstvo, da se v našem gasilstvu še vedno dobe ljudje, ki se klanjajo tujemu kapitalu, četudi je osovražen našemu narodu. To je žalostno dejstvo, ki da mnogo misliti, vendar si nismo mogli nikdar predstavljati, da bi bile nekatere gasilske čete v nacionalnem oziru tako brezobzirne, da svoje imetje proti požaru in svoje člane proti nezgodam zavarujejo pri zavarovalnici »Sava«. O zavarovalnici »Sava« je bilo v našem listu že govoreno in smo tedaj navedli, da se v nacionalnem oziru »Sava« ne more prišteti domačim društvom, ker sede v njeni upravi tudi predstavniki tujega kapitala, in sicer nič manj kot pet pripadnikov italijanskega naroda in režima, ki z vsemi sredstvi skuša zažeti v zasedenem ozemlju naš slovenski živelj. »Sava« je — govorimo v prisposobi — v najbližjem krvnem sorodstvu z Assicurazioni Generali in mislimo, da ne pretiravamo, če trdi-

mo, da je »Sava« hči pritajene matere »Assicurazioni Generali«, kar dokazujejo naslednja imena članov uprave društva »Sava«: Cav. di Gr. Cr. Edgardo Morpurgo, predsednik »Assicurazioni Generali« v Trstu itd.; Emanuele Ehrentheil, član uprave »Assicurazioni Generali« v Trstu; Stevan Raicevič, generalni predstavnik za kraljevino Jugoslavijo društva »Assicurazioni Generali« v Trstu, Beograd; Dr. Walter v. Fischel, direktor »Assicurazioni Generali« na Dunaju; Dr. G. Cleva, generalni direktor zam. »Assicurazioni Generali« v Trstu.

Z nacionalnega stališča je pa naravnost vse obsoje vredno, kar je storila »Prostovoljna gasilska in reševalna četa v Celju«, ki ni samo zavarovala pri »Savi«, temveč jo v zahvali, ki je bila priobčena v »Jutru«, označuje kot domačo zavarovalnico in jo vsakomur, predvsem pa vsaki gasilski in reševalni organizaciji v naši kraljevini najtopleje priporoča. Trdno smo prepričani, da toplo priporočilo označene gasilske čete in tudi označba »domača« ne bo nič zaleglo, ker so v pretežni večini naše gasilske čete tako nacionalne, da pri »Savi« ne bodo zavarovale. V tem našem prepričanju nas potrjuje dejstvo, ki je skrajno razveseljivo: zaznali smo, da je neka gasilska četa zavrnila zavarovanje pri »Savi«, katero ji je ista nudila celo brezplačno, ker ni hotela, da bi na njenem domu visela reklamna tablica »Sava« in bi se ljudstvo s tem zavajalo v zmotno. Tako postopajo sicer preprosti, toda nacionalno pravilno usmerjeni ljudje in naj bo tako postopanje vsem gasilskim četam v zgled.

Prepričani smo, da bo Jugosl. gasilska zajednica v duhu zakona o ustroju gasilstva storila vse, da se zgoraj opisani nacionalni greh ne bo več dogodil ter, da postane celokupno naše gasilstvo odločen klicar gesla »Svoji k svojim« in dosledno temu, ponese med vse sloje naroda zavest, da je vsak nacionalno misleč človek dolžan zavarovati samo pri zares domačih zavarovalnicah, ne pa morda radi par dinarjev tuje, nam sovražne družbe priporočati in jih celo prikazovati kot domače.

(»Pohod« — Ljubljana.)

Dobrim srcem!

Kraljevska banska uprava oskrbuje in vzgaja v svojih zavodih in pri rejnicah na deželi znatno število otrok, ki so osiroteli, odnosno radi velike bede, ali radi brezvestnosti staršev oziroma svojcev zapuščeni.

V sedanjih težkih gospodarskih razmerah je pa pričelo število teh usmiljenja vrednih malčkov tako naraščati, da kraljevski banski upravi s svojimi omejenimi krediti nikakor ni mogoče nuditi vsem tem sirotam potrebno oskrbo. V mnogih primerih pa želijo dobri zakonci vseh slojev, ki nimajo otrok in taki, katerim so lastni otroci odrasli ali pomrli, pa tudi starejše samostojne osebe, ki se čutiljo osamljene, sprejeti iz ljubezni in sočutja kaklega otroka po njihovi lastni izbiri (tudi šoloobveznega) v brezplačno oskrbo ali za svojega.

Na te družine ali osebe se z apelom na njih ljubezen in usmiljenje do osirotelih in zapuščenih otrok obrača tem potom kraljevska banska uprava in prosi, da bi sprejeli katero teh sirot in ji nudili trajen dom, oskrbo in vzgojo in s tem nadomestili starše.

Dobrotniki, ki bi bili pripravljeni sprejeti katerega teh otrok, naj sporočijo to potom svojih občin upravam banovinskih deželjskih domov, in sicer oni iz srezov Maribor desni in levi breg, Slovenjgradec, Prevalje, Ptuj, Ljutomer, Murska Sobota, Dojlnja Lendava in Konjice banovinskemu deželjskemu domu v Mariboru, Strossmajerjeva ulica 30, iz ostalih srezov pa banovinskemu deželjskemu domu v Ljubljani, Streliška ul. 14.

V zadevnih prijavah naj navedejo: Ime in priimek reflektantov, natančno bivališče, oddaljenost od kolodvora in od šole, družinske, premoženjske, pridobitne in npravstvene razmere, število in starost lastnih otrok, povod za sprejem rejenca in da li se namerava obdržati rejenca stalno ali samo začasno; dalje kakšne starosti in spola naj bo rejenc (rejenka).

Občinska uprava naj potrdi sprejete prijave glede navedenih podatkov in naj se izjavi o npravstvenem zadržanju dotične stranke s pristavkom, da li je upati, da bo otrok pri njej dobro oskrbovan in vzgojen.

Namestnik bana: pomočnik Dr. Pirkmajer, sr.

Poziv stanovanjskim najemnikom!

V prihodnjih dneh bodo po mestnem poglavarstvu pooblaščeni organi pričeli zbirati po hišah prispevke za Pomožno akcijo za siromašne sloje mesta Maribora. Apeliramo na vse stanojemalce, ki niso že potom svojih strokovnih in stanovskih organizacijah prispevali za Pomožno akcijo, da to storijo pri tej priliki ter po svojih močeh pripomorejo k vzdrževanju brezposelnih in njihovih družin. Dolžnost vsakogar, ki je v teh težkih časih v srečnem položaju, da ne spada med brezpo-

selne je, da podpre plemenito akcijo, ki jo je podvzela mariborska mestna občina s sodelovanjem humanitarnih in drugih društev, da se lajša beda brezposelnih. Naj ne bo nobenega stanojemalca, ki bi siromašnim prebivalcem našega mesta odrekel svojo pomoč! Kakor prispevajo lišni gospodarji potom Društva lišnih posestnikov, trgovci potom Trgovskega gremija in obrtniki in gostilničarji potom svojih zadrug, tako naj prispevajo tudi vsi ostali sloji in sicer potom inkasantov, ki jih je mestno poglavarstvo oziroma vodstvo Pomožne akcije določilo sporazumno z našim društvom. Kdor je že prispeval potom zgoraj navedenih organizacij ozir. korporacij, naj to vpiše v nabilno polo radi kontrole. Vsak pa, ki še ni nikomur ničesar daroval v navedeni namen, naj izroči svoj prispevek inkasantu, ki mu bo izročil potrdilo o darovanem znesku. Pripominjamo, da so pooblaščeni pobirati prispevke za Pomožno akcijo le oni inkasanti, ki se izkažejo s pooblastilom mestnega poglavarstva.

Stanojemalci, darujte za pomožno akcijo!

Za odbor društva stanovanjskih najemnikov v Mariboru:

Tone Bajt, s. r. t. č. predsednik. — Anton Mohor, s. r. t. č. tajnik.

Radio po mariborskih gostilnah

Posebno pri gostilničarjih se opaža v Mariboru, da žive še vedno pod nemškim vplivom. To se opaža pri potrebi gostov, kakor tudi v medsebojnem občevarju. Večinoma pa so sami Slovenci. Ker so napredni in moderni, imajo tudi radio največ seveda za zabavo, malo pa tudi za propagando. Na žalost pa ne slovanško, ampak nemško, madjarsko in v manjši meri tudi italijansko. Zgovarjajo se na to, da so naše postaje prešibke. Sicer je tu nekoliko bridke resnice, toda čudno je pri tem, da tudi ne morejo dobiti Prage in Varšave. Z dobro voljo se seveda dobi tudi Ljubljana in Beograd, čeprav malo tiho. Tu pa pridejo z izgovorom, da imajo prešibek aparat in gost pač ne more slišati tudi kaj jugoslovanskega. Tudi tu bo treba malo metle!

Pomislite, da moramo tudi mi plačati stroške za tisk! Nakažite nam torej še danes naročnino, posebno, če ste v zaostanku!

TUDI TI

postani naročnik »Borbe«! S tem koristiš sebi, ker se »Borba« bori za vse, ki so izkoriščani in moči potrebni!

Kramljanje

G „metodah“ — Zagrebška „Senzacija“ in še kaj — O moralni sramoti

Dandanes je prišlo že kar v modo, da si časopisi za izredno duhovite zadeve izberejo posebno rubriko in da potem tako »skozi rožce« povedo marikomu bridko resnico. In je potem tako: kogar se zadene na ranljivem mestu, se hipoma čuti »prizadetega«. Ker se pove vedno vse kar na splošno, se jih čuti prizadetih prav lepo število.

Je n. pr. zadnjič nekje in nekdo zapisal nekaj o nekem plešastem gospodu, ki je mesto las imel na glavi — maslo. Ni še bil časopis docela natisnjen, je že v dotično redakcijo prhitelo toliko plešastih gospodov z maslom na glavi, da uredniški personal ni utegnil vsem postreči z informacijami. Vidite: na svetu je tako, da je treba samo namigniti, pa se že javijo grešniki sami. Sploh bi to bila izborna metoda za lovljenje kurjih tatov, defraudantov, sleparjev in sličnih ljudi. Recimo, da bi nekdo ukradel kokoš. Pa bi zapisali v listih, da je bil tat opazovan, da je bil plešast itd. Stavim, da bi se javili vsi tatovi, ki so

plešasti in ki so takrat ukradli kjerkoli kako kokoš. Merodajni, premislite!

V Zagrebu so pred kratkim imeli veliko senzacijo. Ta senzacija je bila namreč tokrat »Senzacija« sama. Kar na lepem so ugotovili, da se je dal uredniški personal lista »Senzacija« podkupovati, da, od raznih uglednih oseb so celo izsiljevali denar. Prav se jim zgodi! Ali se niso utegnili »špeglati« pri nekaterih drugih, večjih »senzacijah«? Javnost je sedaj toč no poučena o teh izsiljevalcih. Da bo pa še bolj, hočemo še mi pribiti nekaj dejstev. Ali ni za primero postavljeno po naši širni domovini še več takih »senzacij«? In se prištevajo te senzacije med »ugledne«, »neodvisne« in »vodilne«. Pred leti je neka taka »senzacija« res na prav lep način odkrivala grdobije in goljufije nekega inozemskega podjetja. Kar naenkrat pa... vse tiho je bilo... Saj ni bilo nič hudega, cenjenim čitateljem te ugledne »senzacije« je dalo misliti samo to, da so potem videli v dotičnem

listu večkrat celostranske inserate do tičnega pogrešnega podjetja. Jaz bi kar rekel, da je zagrebška »Senzacija« v primeri s še drugimi »senzacijami« res nedolžna zadeva. Pregovor pravi: »Tatove izpuščajo, tatiče obešajo.« No, pa jih naj še tukaj!

Sploh pa so metode, katere sedaj ponekod prakticirajo, vsega občudovanja vredne. Ker že danes itak vse sloni na primerih, potem naj še ta zadeva o metodah. Ne vem od kdaj, sedaj vem, da je izredno aktualna beseda: »moralna sramota«. In prav ta beseda igra v novodobni metodi odločilno vlogo. Nekateri ljudje so namreč prišli do zaključkov, da to »moralno sramoto« lahko dožive samo »višji krogi«. Je n. pr. (zopet primer) nekdo je ukradel vrečo krompirja in je zato stal pred sodniki. Tožilec in zagovornik sta se dajala, da je bilo veselje. Zagovornik je zahteval za tatu oprostitvev in pri tem navajal argumente, da je prepričan nazadnje še samega sebe. H koncu je še omenil, da bo za grešnika najprimernejša kazen — moralna sramota! Zato namreč, ker je ukradel vrečo krompirja. Sodnik pa menda ni imel vere v to »moralno sramoto« in je ubogega ljubitelja krompirja obsodil na zapor. Take so metode morda pri nas.

listu večkrat celostranske inserate do tičnega pogrešnega podjetja. Jaz bi kar rekel, da je zagrebška »Senzacija« v primeri s še drugimi »senzacijami« res nedolžna zadeva. Pregovor pravi: »Tatove izpuščajo, tatiče obešajo.« No, pa jih naj še tukaj!

Agius.

Kam to vodi? Liga za pobijanje bede je objavila zanimive številke: Zadnji dve leti je na vsem svetu pomrlo od glada 2,400.000 ljudi. Tudi v dveh letih pa so v raznih državah uničili: 569.000 vagonov pšenice, 114.000 kg svežih rib, 56.000.000 kg konzerviranega mesa itd., vse radi tega, da bi se lahko obdržale cene na svetovnih tržiščih. — Že omenjena liga pa je tudi izračunala, da bi se z vsem uničenim živežem dalo rešiti 70% vseh gladujočih...

Čuvajte Jugoslavijo!

Maribor

Kaj je s pomožno akcijo?

Smo sredi zime in beda naših brezposelnih je velika. Pri občini se je nabralo precej denarja, ki je namenjen za javna dela v okviru pomožne akcije. Tudi vreme je kar najprimernejše za to. Na občini pa gotovo čakajo, da bo konec zime in bo pričela pomožna akcija z delom šele pomladi. Skromno bi pripomnili, da je pomožna akcija radi brezposelnih, ne pa morda radi javnih del! Zato bi želeli, da se čimprej prične z deli. Beda naših brezposelnih je sedaj največja, zato se naj pomaga sedaj, ko nam to vevlata potreba in dolžnost!

m- Razčistite do dna! K tem našim zadnjim vrsticam smo prejeli od mariborskega meščana še naslednje: Kakor se govori, so bili radi znane afere pri mestnem avtobusnem podjetju odpuščeni iz službe tudi povsem nedolžni ljudje. Kakor se nam zdi, je vsa afera doživela svoj konec v komunikaciji občine. Da pa ne bi pri tem trpeli nedolžni ljudje, bi bilo dobro naši javnosti vso zadevo obrazložiti v malo obširnejši obliki. Mnenja sem, da bi do take obrazložitve kot meščani z vsemi dolžnostmi imeli pravico! To bi bilo tudi v interesu občine same, ker se za njenim hrbtom o tej aferi marsikaj šušlja. — Občan.

m- V Mariboru je mož... Te dni smo imeli tukaj občni zbor neke nacionalne patriotske organizacije. Ko so v dnevnem časopisu izšla poročila o občnem zboru, je narodno zavedna javnost strmela ob zasedbi vodilne funkcije po nekem gospodu ravnatelju. Komentarji krožijo po mestu, pravi nacionalisti so hudo razočarani. Znani mariborski nemški drevnik poje slavospeve. Nima nacionalni Maribor nacionalnejših in za to funkcijo primernejših ljudi? — Opazovalec.

m- Občni zbor Strelske družine. Na občnem zboru Zvezne strelske družine v Mariboru je bil izvoljen nov odbor in sicer predsednik g. Stergar Joško, ravnatelj Ljubljanske kreditne banke v Mariboru, podpredsednik g. Stanišič, podpomočnik, blagajnik g. Vrisk Ivan, tajnik Mohor Anton in gospodar g. Pero Cestnik. Strelske družine smatrajo nacionalisti za strogo nacionalno organizacijo, zato smo zelo razočarani, da je bil izvoljen predsednikom g. Joško Stergar, o katerem izpred vojne krožijo govorice, ki jugoslovenskim nacionalistom ne ugaajo. Menimo, da bi morali biti na čelu nacionalnih organizacij tudi brezkompromisni nacionalisti, katerih je prav gotovo dovolj, da se lahko postavijo na čelo.

m- Čudna zadeva. Na Frankopanski cesti je bil pred kratkim urar Maks Pšunder. Sedaj se je preselil v Dvorakovo ulico, kjer je naenkrat postal **Pschunder**. Radovedni smo, kaj je napotilo tega gospoda, da je svoj priimek napisal zopet v nemškem pravopisu. Njegov priimek sicer ni slovenskega izvora, vendar pa naj bo gospod Pšunder uverjen, da mu ne bi nihče zameril, če bi svoj priimek napisal tudi nadalje v slovenskem pravopisu. Ali pa se je gospod zbal zamere mogoče od kake druge strani?

m- Kdo štiti pri nas inozemce? Nedavno tega je izšla statistika, ki točno navaja, koliko je po mariborskih obratih zaposlenih tujcev. Že večkrat smo točno izpovedali naše stališče do inozemcev, ki niso naši državljani. Pri tem smo izvzeli žrtve fašističnega nasilja v našem Primorju, ki si morajo sedaj tu pri nas služiti vsakdanji kruh pod istimi težkimi prilikami kot domačini. Rekli pa smo že, da smo odločno protim tujim nameščencem, ki kot nenadomestljivi »specialisti«, »ravnatelji« itd. vedrijo po naših (sicer tujih) obratih in prejemaajo zato upravljajne mesečne plače, o katerih se našemu človeku še sanjati ne sme. Toliko se je že z raznih strani storilo, da se onemogoči te inozemce. Intervencije na vse strani, statistike, protesti itd. — uspeha ni in ni. Povdariti moramo, da je banovina storila skoraj vedno svojo dolžnost, da pa so se prizadeti inozemci znali še vedno pravočasno oskrbeti s priporočili,

ki so storila svoje — v Beogradu. Kar se bo morda čulo še najbolj čudno je to, če za danes povemo, da so veliki zaščitniki teh inozemcev — tudi nekatere naše nacionalne organizacije. Za danes nočemo obširneje na tem mestu razpravljati o tem. Povemo naj samo, da so nekatere nacionalne organizacije pripomogle že marsikateremu tujcu, da ni zletel preko meje, kot bi to zaslužil. In to samo zato, ker je dotičnik nudil taki nacionalni organizaciji morda dokaj skromno podporo, kar se pa potem bridko maščuje prav na onih, ki bi morali braniti naše narodne in državne interese.

m- Nemškutarjenje. Pričakovali smo, da bo v novem letu 1935. ponehalo po mariborskih ulicah nemškutarjenje in da se bo vendar bolj uveljavil in upošteval državni jezik. Ugotovili pa smo, da smo se zmotili in da se zadnje čase nemškutarji v še večji meri. Zato bo treba v tem letu mariborske ulice temeljito očistiti!

m- Dražba kožuhovine od divjadi vseh vrst bo dne 28. januarja 1935 v Ljubljani na velesejmu. Lovsko-prodajna organizacija »Divja koža«, ki prireja to dražbo, vabi vse lovce, da ji poverijo svoj lovski plen v prodajo, kajti ona bo kot vedno tudi tokrat znala najbolje varovati koristi naših lovcev. Vsakdo naj svoje blago čim prej pošlje, vendar pa morajo biti kože dobro pripravljene. Koža mora biti cela, t. j. poleg kožuha mora ostati odrta glava, uhlji, smrček, rep in prednji stopali. Žival moramo odreti »na meh«. »Meh« napnemo na dve ožji deski ter ga pribijemo z žebli na spodnjem koncu. Tretjo desko pa vtaknemo v sredino tako, da kožo nekoliko napnemo. Posušimo jo samo napol, nato jo obrnemo ter dodobrega posušimo. Star način sušenja »mehov« z nagačeno slamo danes ne pride več v poštev. Kože pošljite na naslov »Divja koža« — Ljubljana, Velesejem.

Hrastnik

Dobrodelna prireditev. V nedeljo, dne 23. t. m. ob treh popoldne je obdarovala podružnica Nar. strok. zveze v Hrastniku ubožne otroke svojega članstva v spomin rojstnega dne blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja. Prostori gostilne Roš so bili nabito polni otrok in ostalega bčinstva. Obdarovanih je bil 150 otrok. To dobrodelno prireditev so podprli sledeči darovalci: Steklarna v Hrastniku 250 Din. Po 100 Din so darovali: Ravnatelj ing. Drolz, ravnatelj ing. Prohaska, Tovarna kem. izdelkov in g. Ferdo Roš. Po 50 Din gg. dr. M. Neuberger, rudn. nadzornik ing. Burger, podjetnik Janko Hanžek, obrato. vodja steklarne ing. J. Schmauz, obrato. vodja ing. Ullmann, upokojeni šihtmojster Miloš Babič, rudniški zdravnik dr. Arnušek, upok. ravnatelj kem. tovarne ing. F. Burger, prokurist steklarne Franc Pečnik in čevljarški mojster Ignac Koritnik. Po 30 Din g. rudn. inženir R. Freyer, obratovodja ing. Karnovšek, uradnik kem. tov. Em. Zelinka, ing. Korbar, upok. nadpaznik Ivan Završek ter brivski mojster Drago Lisac. G. šol. ravn. v pok. Anton Gnuš 25 Din. Po 20 Din: gg. Rudn. nadpaznik Rudolf Zupan, urad. kem. tov. Bruno Diermayr, ing. Findelisen, rudn. nameščeneec Zolner, uradnik steklarne Franc Supenger, uradnik Rudolf Runge, gostilničar Fric Hofbauer, občinski delovodja Alojz Podrenik, uradnik Kem. tovarne Fleimisch, gostilničar-ka Alojzija Šentjunc; po 10 Din gg. gostilničar Drago Logar, rudn. nam. Drago Klemen, rud. nam. Kralj, nadpaznik Jože Trebežnik, rud. nam. Podmenik Ivan, avtopodjetnik Miloš Hercog, mesar Ivan Loger, poslovodja Nande Dragar, lekarnar mag. Josip Wardo, gostilničar Franc Laznik, posestnik Kočevar, šolski upravitelj Vitko Jurko, gostilničar Vinko Domitrovič. Iz Laškega s darovali: dr. Fran Roš 100 Din, gostilničar Josip Igričnik 50 Din ter kmte. referent Iv. Zupan 5 Din. Iz Trbovelj: trgovec Drago Radej 50 Din, nadalje tvrdka Bač'a 100

Din, Vilim Brauns, Celje 100 Din, uradnik Falske elektrarne Giber 20 Din. V blagu so darovali poleg Trb. prem. družbe sledeči trgovci in obrtniki: Franc Ribnikar, Štravs Alojz, Laznik Franc, Dergan Rudolf iz Laškega, Bauerheim Pavel, Birtič Slavko, Loger Alojz, Požun Edvard iz Trbovelj, Senica Vid in Karel, Josip Hofbauer, Čeplak, Benetek Franc, Šoper R. Bantan Karl, Majcen Martin, Brinar Anton, Draksler Jakob, Artur Nachbar, Zupan Neža, Drnovšek Franc, Hinka Francka sinovi, »Zlatorog«, Kolinska tovarna, Medič in »Žika«. — V najlepšo zahvalo vsem plemenitim darovalcem so bila pač od veselja žareča lica malih obdarovancev!

Kulturne beležke

Narodno gledališče. Pretekli teden je mariborsko gledališče ponovilo premijeri iz lanskega leta in sicer Golijevo mladinsko igrjo »Jurček« in Fallovo opereto »Štambulski roža«. Obe uprizoritvi sta tudi letos izborna uspeli. Ob tej priliki bi samo pripomnili, da bi gledališče moralo še večjo skrb posvečati uprizorjanju mladinskih iger in bi iste lahko bile pogostejše kot doslej.

»Mariborski koledar«. Mariborska nabavljalna zadruga državnih uslužbencev je tudi letos izdala že svoj tradicionalni »Mariborski koledar«, ki je nekak almanah našega mesta, političnega, gospodarskega in kulturnega življenja. Vse dose-danje izdaje teh koledarjev so bile urejene skrbno, tako tudi pričujoča, ki jo je uredil N. I. Vrabl. Na 176 straneh je zbral toliko in tako raznovrstnega gradiva, kot to premore le malokatera naša slična izdaja. Naj opozorimo samo na nekatere sestavke. Najobširnejši in tudi najzanimivejši je Janka Glaserja »Pregled mariborskega časopisja po prevratu«. S tem sestavkom se bo marsikdo seznanil s časopisjem, ki je nekoč izhajalo, o katerem pa sedaj ni več sledu. Nadalje so še velike važnosti prof. Franja Baša »Vladarji v Mariboru«, dr. Ivana Jančiča »Pokojni general Maister«, dr. Franca Vebra »Zadrugištvo in sestav človeške družbe« in še nekateri strokovni in spominski spisi. Prozo in nekaj pesmi so prispevali dr. Makso Šnuderl, Vinko Žitnik, Anton Mohor in drugi.

Židovska predrznost

Dr. Czermaka knjiga: »Ordnung in der Judenfrage« je žela po svoji stvarni in odlični obravnavi tega kočljivega vprašanja vsesplošno priznanje in spoštovanje. Samo židovskim krogom ni bila dobrodošla. Vsebinska nekega pisma, naslovljenega na autorja, je sledeča: Velespoštovani gospod! Vašo knjigo »Ordnung in der Judenfrage« sem kot delegat francoske sekcije »Alliance Israelite« prečital tudi jaz. Nakratko bi pripomnil tole: Strpljivost svetovnega židovstva je pri kraju. Kulturnemu svetu zapada, pa tudi Azije in Amerike manjka vsaka razsodnost, vsako razumevanje za stvar protizidovstva, ki ni drugega, kakor azijsko-nemška predrznost in pretveza, pod katero skušajo prikriti svoje neskončne, tisočletne napake, ki jih je od nekaj zagrešilo azijsko ljudstvo radi svoje duševne inferiornosti. Ne bojte se, z Nemčijo, tem idiotsko-živalskim, nesramnim narodom, bomo v kratkem obračunali. Ta nemško-azijski narod mora zginiti s pozorišča. Prišli bodo pred sodni stol vsi sovražniki Židov, in naj jih bo na milijone. Ne uvidevam, čemu bi se moralo židovstvo umakniti, da bi ga tlačila nasilna politika. Bolje bi bilo, če bi azijski narodi izginili. Spišite raje knjigo: »Ordnung der Aziefrage«. Bilo bi bolj potrebno. Le počakajte, vi protizidje, še čudili se boste!

Lonket.

Časopisje v današnji Rusiji

V današnjih ruskih mestih se kupuje časopis na ulici. Vendar ne tako lahko kot pri nas. Postaviti se je treba v dolgo porvorko in čakati, da se pride na vrsto. Naročiti se na katerikoli list je težko, kdor se, ta mora imeti posebno dovoljenje ministrstva notranjih poslov. Tujih, inozemskih časopisov pa sploh ni možno dobiti.

V Rusiji razen komunističnega časopisja ne izhaja nikako drugo. Prepovedano je tudi vsako nevtrarno časopisje.

Dnevnikov izhaja v Rusiji 100 in sicer v skupni nakladi 39 milijonov izvodov. Ko bi bilo dovolj papirja, se bi razpečalo še enkrat toliko izvodov. Centralni organ komunistične stranke »Pravda« se tiska v 3.000.000 izvodih (moskovska izdaja 2 in pol milijona, leningradska 1 milijon). Poleg »Pravde« je še najbolj razširen vladni list »Izvestija«. Število tednikov, štirinajstidnevnikov in mesečnikov je ogromno. V Rusiji je časopis predmet, ki je najbolj napredoval.

Časopis današnje Rusije se zelo razlikuje od časopisja v zapadni Evropi in se čitalec zapadno-evropskih časopisov le težko privadi na sovjetsko časopisje, ki je urejeno vse preveč enostransko. Rusko časopisje se bavi zgolj z ekonomskimi problemi. Najboljši so uvodni članki. O notranji politiki rusko časopisje sploh ne poroča, izvzemši kratkih komentarjev o vladnih ukrepih. O zunanji politiki prinašajo samo citate iz tujih listov, le redko kratke komentarje.

Zato pa je v ruskih časopisih velika pažnja posvečena kritiki državnih institucij in državnih uradnikov. Taka kritika je povsem svobodna in je tudi dolžnost sovjetskih časnikarjev.

V Rusiji so časopisi proglašeni uradno kot del državne kontrole. Imajo ogromen vpliv na državno upravo in tako tudi na javno menje. Propaganda, ki jo vrši sovjetsko časopisje, je organizirana do popolnosti.

Z druge strani pa je sovjetsko časopisje največja nevarnost za sovjetsko birokracijo, ker je strah in trepet za vse birokrate. V kritiki uradov in uradništva časopisje ni vezano na katerekoli predsodke in sta kritiki podvržena tako navaden pisar kot komisar.

Ruski novinar je istočasno tudi državni funkcionar. Kot tak ima dolžnost kritizirati vse, razen komunistične stranke. Tu se pa mora strogo držati sprejete »generalne linije«.

Z ozirom na vladni dekret, se mora vsa ka kritika v časopisih takoj preiskati. Če državni tožilec ne vloži tožbe proti uradniku, katerega ime je bilo objavljeno v časopisu — je kaznovan. Če se pa ugotovi, da je bila kritika v časopisu neosnovana, je zaprt novinar, ki je kritiko spisal. Vsaka kritika mora biti tudi podpisana. V ruskem časopisju je anonimnost nepoznana.

Položaj ruskih novinarjev je izvrstno. Biti v Rusiji novinar pomeni biti odličen ruski politik. Plača novinarja je slična plačam inženjerjev, razen tega pa imajo še mogo privilegijev. Razmeroma pa nimajo mnogo za opraviti. V uredništvu »Pravde« je zaposlenih na primer 292 urednikov!

Rusko meščanstvo ima v časopisje precejšnje zaupanje. Pa vendar je težnja za tujim časopisjem precejšnja. Ne morda, da bi hoteli iskati po tujem časopisu opisanje položaja z druge strani, temveč zato, ker današnje sovjetsko časopisje ne more ruskem državljanu nuditi tega, kar mu lahko nudi svoboden in neodvisen tisk!

Priporoča se modni atelje
„ELEGANCE“ Vekoslav Terzer
 Lastna zaloga angleškega blaga, izdelava po najnoviših modernih krojih — Konkurenčne cene